بررسی چشم‌انداز برخورد نیروهای داخلی و صف‌کشی جهانی در سرزمین بولیوار

آینده بحران ونزوئلا

تظاهرات بزرگ مخالفان مادورو در کاراکاس

گروه بین‌الملل- ونزوئلا به معنای واقعی در برزخ گرفتار شده؛ آمریکا در تازه‌ترین موضع‌اش اعلام کرده، به دنبال قطع درآمد نفتی دولت نیکلاس مادورو و اختصاص آن به خوان گوایدو، رهبر مخالفان دولت است. کاخ سفید در حالی این خبر را اعلام کرد که به نظر می‌رسد واشنگتن در نظر دارد فراتر از ابزارهای دیپلماتیک مرسوم، از گوایدو حمایت کند. شاید به این دلیل است که روس‌ها در خصوص مداخله نظامی خارجی در ونزوئلا هشدار داده‌اند. دولت ایالات متحده روز چهارشنبه خوان گوایدو را به عنوان رئیس جمهوری موقت ونزوئلا به رسمیت شناخت. گوایدو که رئیس پارلمان ونزوئلا نیز هست در میان ده‌ها هزار نفری که در اعتراض به رئیس جمهوری این کشور به خیابان‌های کاراکاس آمده بودند، خود را به عنوان رئیس جمهور موقت ونزوئلا معرفی کرد. این تصمیم بلافاصله واکنش دونالد ترامپ را در پی داشت و او در بیانیه‌ای، ریاست جمهوری موقت گوایدو را به رسمیت شناخت. ترامپ مدعی شده که در حال بررسی اقدامی علیه ونزوئلا نیست ولی همه گزینه‌ها روی میز است. چندی پس از اعلام پیروزی مادورو در انتخابات، اوایل ماه ژانویه، شورای ملی ونزوئلا که در کنترل مخالفان دولت است، ریاست جمهوری نیکلاس مادورو بر آن کشور را «غصبی» و «غیرقانونی» خواند اما گوایدو برای روز چهارشنبه گذشته مردم را دعوت به تظاهرات گسترده علیه مادورو و سلب قدرت از او کرد و یک روز قبلش هم مایک پنس، معاون رئیس جمهور آمریکا با نوشتن مقاله‌ای در وال استریت ژورنال حمایت ضمنی دولت آمریکا را از اقدام گوایدو در برکناری مادورو و معرفی خویش به عنوان رئیس جمهور موقت اعلام کرد، اقدامی که جنبه عملی به خود گرفت و ترامپ و شماری از دولت‌های منطقه هم فوراً ریاست جمهوری گوایدو را به رسمیت شناختند. گوایدو همان کسی بود که در آغاز ماه ژانویه ۲۰۱۹ به عنوان رئیس مجلس ملی ونزوئلا که کنترل آن در اختیار اپوزیسیون این کشور بود، انتخاب شد اما مادورو از او سلب قدرت کرد. گوایدو که حالا از پشتیبانی آمریکا برخوردار است، گفته حتی حاضر است امکان عفو به مادورو را در صورت کناره‌گیری‌وی از قدرت، بررسی کند. این موضوع باعث شد تا «نیکلاس مادورو» در سخنرانی در جمع هواداران خود با اعلام قطع روابط دیپلماتیک با آمریکا، به دیپلمات‌های آمریکایی ۷۲ ساعت فرصت دهد تا خاک این کشور را تَرک کنند. نیکلاس مادورو در این سخنرانی گفت: «هدف آن‌ها این است که از واشنگتن به ونزوئلا حکومت کنند. آیا شما دولتی دست‌نشانده می‌خواهید که از دستورات واشنگتن پیروی کند؟» همزمان، وزیر دفاع و فرماندهان ارتش ونزوئلا نیز که نقش مهمی در آینده تحولات ونزوئلا دارند، با حضور در برابر دوربین‌ها، از دولت قانونی این کشور حمایت کردند و از مخالفان خواستند از تلاش برای کودتا دست بردارند.

■ **حامیان گوایدو**

حالا کشورهای مختلفی در واکنش به ناآرامی‌های سیاسی در ونزوئلا موضع گیری کرده‌اند. دونالد ترامپ از اولین کسانی بود که گوایدو را به عنوان رئیس جمهور موقت ونزوئلا به رسمیت شناخت. ماکرون هم بی‌توجه به اعتراضات «جلیقه زردها» در فرانسه، از اعتراضات در ونزوئلا حمایت کرد. دونالد توسک، رئیس شورای اروپا نیز در پیامی توئیتری حمایت خود را از دولت موقت اعلام کرد. برخی از کشورهای آمریکای لاتین از جمله برزیل، کلمبیا، شیلی، اکوادور، آرژانتین، پاراگوئه، کاستاریکا، گواتمالا، هندوراس، پاناما و پوروریاست جمهوری گوایدو را به رسمیت شناختند. کانادا نیز حمایت خود را از دولت موقت گوایدو اعلام کرد.

■ **حامیان مادورو**

اما روسیه که یکی از متحدان اصلی ونزوئلا محسوب می‌شود و بزرگ‌ترین شرکت نفت و گاز روسیه یعنی Rosneft، سرمایه‌گذاری وسیعی در این کشور کرده، حمایت خود را از نیکلاس مادورو به عنوان رئیس جمهور ونزوئلا اعلام کرد. دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین «غصب قدرت» توسط مخالفان را محکوم کرد و آن را «نقض قوانین بین‌المللی» خواند. چین هم اعلام کرد که مخالف دخالت خارجی در تحولات ونزوئلا است. چین با هدف تسریع روند رشد اقتصادی خود، در یک دهه گذشته بیش از ۵۰ میلیارد دلار از طریق قراردادهای نفتی در ونزوئلا سرمایه‌گذاری کرده است. ایران نیز از دولت نیکلاس مادورو حمایت کرد. ترکیه از مادورو حمایت کرده و به او پیشنهاد کمک داده است. اردوغان به مادورو تلفنی گفت: "برادرم مادورو، مقاومت کن. ما در کنار تو ایستاده‌ایم". مکزیک نیز اعلام کرد که «فعلا» قصد تغییر سیاست خود در قبال ونزوئلا را ندارد. رئیس جمهوری بولیوی هم در یک پیام توئیتری، همبستگی خود را با نیکلاس مادورو اعلام کرد. کوبا، السالوادور و نیکاراگوئه نیز همچنان از نیکلاس مادورو حمایت می‌کنند.

■ **استدلال گوایدو چیست؟**

گوایدو رئیس جدید "شورای ملی" ونزوئلاست یا همان پارلمان یا مجلس قانون‌گذاری این کشور. گوایدو می‌گوید که با تصمیم این پارلمان و بر اساس اختیاراتی که قانون اساسی ونزوئلا به این نهاد داده، مادورو به دلیل آزاد نبودن انتخاباتی که در سال ۲۰۱۸ برگزار شد، مشروعیت قانونی ندارد. او به دو ماده قانون اساسی ونزوئلا استناد می‌کند: مواد ۲۳۳ و ۳۳۳. در ماده ۲۳۳ آمده که شورای ملی می‌تواند رئیس جمهور را برای خود برکنار کند و در چنین وضعیتی، رئیس شورای ملی به شکل موقت ریاست قوه مجریه را برعهده می‌گیرد. در ماده ۳۳۳ هم تاکید شده که اگر قانون اساسی کشور زیر پا گذاشته شود، همه شهروندان موظف اند برای برقراری دوباره قانون اساسی بکوشند. شورای ملی ونزوئلا هم دو هفته پیش اعلام کرد که مادورو، مشروعیت ریاست جمهوری را ندارد و او را رسما "غاصب" این مقام توصیف کرد. بر اساس قانون، از آن زمان رئیس شورای ملی باید ریاست جمهوری را نیز برعهده می‌گرفت تا ظرف ۳۰ روز انتخابات برگزار کند. در این مدت که اعتراض‌ها دنبال می‌شد وعده‌ای هم کشته شدند، یک‌بار خوان گوایدو دستگیر و بعد از چند ساعت آزاد شد تا این که روز چهارشنبه در تظاهرات گسترده مخالفان علیه مادورو، گوایدو اعلام کرد رئیس جمهور است.

■ **استدلال مادورو چیست؟**

از سوی دیگر، مادورو می‌گوید که در سال ۲۰۱۸ در انتخابات پیروز شده و در ابتدای سال ۲۰۱۹ (حدود دو هفته پیش) سوگند ریاست جمهوری خورده و به همین دلیل رئیس جمهور است. در پاسخ به شورای ملی و استدلال قانون اساسی هم، مادورو و طرفدارانش می‌گویند که به حکم دیوان عالی کشور، این شورا یا پارلمان ملغی و اختیاراتش به "مجلس موسسان" منتقل شده است. مجلس موسسان نهادی تازه تاسیس است که سال گذشته و در پی یک انتخابات جنجالی دیگر تشکیل شد. مخالفان، آن انتخابات را تحریم کردند و اکثریت آن در دست طرفداران مادورو است. دیوان عالی کشور هم توسط قضات طرفدار مادورو کنترل می‌شود. به همین دلیل مخالفان، آرای این دیوان را که در واقع عالی‌ترین دادگاه کشور است، به چالش کشیده‌اند.

■ **اَبَر تورم؛ مشکل ونزوئلا**

ونزوئلا ۲۰ سالی است که توسط چپ‌گرایان اداره می‌شود؛ از ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۳ توسط هوگو چاوز و سپس توسط نیکلاس مادورو، از سیاستمداران نزدیک چاوز که توسط خود او و پیش از مرگش برای رهبری این کشور برگزیده شد. بعد از مرگ چاوز، مادورو در نخستین دوره انتخابات ریاست جمهوری به پیروزی رسید و از آن زمان رئیس جمهور است. در این سال‌ها - به ویژه بعد از بحران مالی جهانی - ونزوئلا با یک بحران عمیق اقتصادی، ابرتورم بسیار بزرگ و از دست رفتن واحد پول روبه‌رو است. ابرتورمی که در ونزوئلا رخ داده یکی از موارد استثنایی در تاریخ است و صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی کرده که این اتفاق در سال ۲۰۱۹ نیز همچنان با ابعادی بی‌سابقه ادامه خواهد یافت. بر اساس پیش‌بینی این نهاد، نرخ تورم در ونزوئلا در سال جاری میلادی به ۱۰ میلیون درصد خواهد رسید.

■ **حالا چه می‌شود؟**

این روزها برای ونزوئلا روزهایی سرنوشت ساز است. این کشور سال‌هاست که در بحران عمیق سیاسی اقتصادی فرورفته و شکاف‌های قابل توجهی میان نخبگان، طبقه متوسط و شهروندان کم‌درآمد به وجود آمده است. در عین حال در بحران اخیر، به رغم این که مادورو با چالشی جدی روبه‌رو شده اما طرفدارانش می‌گویند که اقدامات مخالفان، قانونی نیست. در این میان، نقش ارتش و پلیس این کشور که می‌تواند سرنوشت قدرت سیاسی را تعیین کند نیز اهمیت ویژه‌ای دارد. تا این لحظه، ارتش که چه به لحاظ ایدئولوژیک و چه از حیث منافع اقتصادی پشتوانه اصلی قدرت دولت در تمام این سال‌های بحرانی بوده پشت مادورو را خالی نکرده است. به هر روی، این بحران که از سال ۲۰۱۵ با کسب دو سوم اکثریت مجلس توسط اپوزیسیون و شکل‌گیری یک قدرت دوگانه در صحنه سیاسی کشور ابعاد بی‌سابقه‌ای گرفته و با کشاکش‌های بین‌المللی و منطقه‌ای بیشتری در هم تنیده، حالا وارد مراحلی خطیرتر و با چشم‌اندازی مبهم‌تر می‌شود.

فراخبر

دکتر حامد رحیم پور

مادورو سرنگون نمی‌شود مگر...

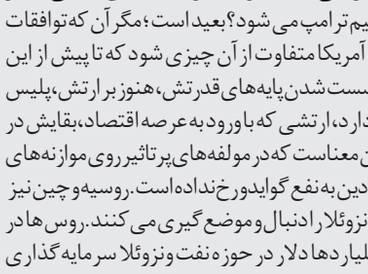

۱- تب مردم ونزوئلا هنوز هم بالاست؛ جامعه‌ای که از زمان به قدرت رسیدن چاوز در ۱۹۹۸ به شدت دوقطبی شده‌است. او اشتباهات بزرگ و البته جذابی کرد. از تقسیم زمین‌ها بین کشاورزان که تولید غذا را کاهش داد تا دولتی کردن فولاد، آلومینیوم، هواپیما و هتل داری که صنایع را از بین برد. ولی کاریزمای چاوز، قدرت بسیج کنندگی‌اش و اتفاق نظر بیشتر روی وی، باعث می‌شد او بتواند شرایط را کنترل کند. ۲- هر چند که در سال‌های اخیر به دلیل شدت فشارهای اقتصادی و فضاسازی رسانه‌های بین‌المللی، کفه مخالفان کمی سنگین‌تر شده است. تصویر ضمیمه شده به متن را مشاهده کنید. همزمان با تجمع مخالفان، موافقان هم در بخشی دیگر و در کنار مادورو تجمع کرده‌اند اما در تصاویری که رسانه‌های جریان اصلی منتشر می‌کنند، خبری از موافقان نیست و نخواهد بود. ۳- حالا آمریکا می‌خواهد منابع مالی ونزوئلا، کشوری که بیشترین ذخایر نفتی دنیا را دارد، به دست مخالفان مادورو برساند. بیانیه فوری ترامپ در تایید ریاست جمهوری گوایدو هم نشان می‌دهد تحولات داخلی ونزوئلا تا چه میزان "خارجی" است. ۴- ترامپ شاید ندانند آمریکای لاتین مهد کودتاست. ونزوئلا نیز در چند دهه اخیر ۱۵ کودتا به خود دیده است که فقط ۱۳ درصد آن‌ها موفق بوده است اما ترامپ حتما می‌داند ونزوئلا آخرین پل برای بازگشت کامل واشنگتن به آمریکای لاتین است. از این رو فشارها بر نقطه‌ای متمرکز شده که منشأ آغاز جنبش استقلال‌طلبی در این منطقه بوده است. آمریکا با کنترل نفت ونزوئلا می‌تواند روی جریان انرژی دنیا تاثیرگذار باشد. هم نفت ونزوئلا با پالایشگاه‌های آمریکا سازگاری دارد و هم اگر کشوری مثل ونزوئلا با عربستان در جریان کنترل نفت همراهی کند، شرایط در صحنه بین‌المللی تغییر می‌کند. ۵- اما مادورو تسلیم ترامپ می‌شود؟ بعید است؛ مگر آن که توافقات پشت پرده و سطح دخالت آمریکا متفاوت از آن چیزی شود که تا پیش از این بوده است. مادورو با وجود سست شدن پایه‌های قدرتش، هنوز بر ارتش، پلیس و نیروهای امنیتی کنترل دارد، ارتشی که با ورود به عرصه اقتصاد، بقایش در بقای مادورو است و این بدان معناست که در مولفه‌های پرتاثیر روی موازنه‌های داخلی قدرت، تغییری بنیادین به نفع گوایدو رخ نداده است. روسیه و چین نیز با نگاه راهبردی، تحولات ونزوئلا را دنبال و موضع‌گیری می‌کنند. روس‌ها در طول سال‌های گذشته میلیاردها دلار در حوزه نفت ونزوئلا سرمایه‌گذاری کرده‌اند و حالا می‌خواهند در جزیره کوچک اورچیلا در فاصله ۲۰۰ کیلومتری شمال شرقی کاراکاس پایگاه نظامی تأسیس کنند. این نیز واقعیت است که مخالفان مادورو هم یکپارچه نیستند و اقدام گوایدو از حمایت همه بخش‌های این اپوزیسیون برخوردار نیست. با این حال در روزهای پیش‌رو تصمیمات افراد بسیاری می‌تواند مسیر بحران ونزوئلا را تغییر دهد؛ از سیاستمداران گرفته تا فرماندهان ارتش. کشوری که مردمش قوی نشوند و جامعه‌ای قدرتمند نداشته باشد حتی اگر روی گنج هم نشسته باشد، به شدت آسیب‌پذیر است.

بازتاب

این ستون هر روز خبرها و مطالب پربازنشر و پربازدید فضای مجازی را در اختیار خوانندگان عزیز قرار می‌دهد

برای دیدن فیلم‌ها و ویدئوهایی که در ستون بازتاب درباره آن‌ها نوشته‌ایم کافی است کیوآر کد روبه‌رو را از طریق گوشی همراهتان اسکن کنید و از دیدن آن‌ها لذت ببرید.

پکیج‌هایی برای یک شبه پولدار شدن و تیم آتش‌نشانان برای نجات یک گربه

4.6 M views

خداحافظی عجیب با معلم

کلیپ بامزه ای از دانش آموزان نیوزیلندی دست به دست می‌شود که آن‌ها همه هماهنگ با یکدیگر حرکات جالبی را انجام می‌دهند. زیر کلیپ هم نوشته شده: «این‌ها دانش آموزان نیوزیلندی هستند که در مراسم بازنشستگی معلم‌شان به این شیوه از او خداحافظی می‌کنند! کاربری در این باره نوشته: « این حرکات رقص سنتی مردم نیوزیلند به نام Haka است که در گذشته به عنوان رجزخوانی و نمایش قدرت استفاده می شده.» کاربر دیگری به شوخی نوشته: « از بدرقه شون معلومه چه نمره هایی بهشون داده!»

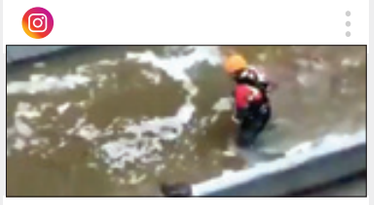
3.2 M views

نجات گربه گرفتار

ویدئویی منتشر شده که آتش نشانی تهران در حال نجات گربه گرفتار در یکی از مسیل هاست. این ویدئو بازتاب زیادی در فضای مجازی داشته است. کاربری نوشته: «سال‌ها تلاش حامیان حیوانات باعث شده تا دیگر کسی به راحتی از کنار این صحنه‌ها عبور نکند.» کاربر دیگری هم نوشته: «البته این یک حیوانه و احتمالا چندساعت بعد که آب داخل مسیل کمتر بشه اون گربه هم راهشو پیدا می‌کنه و میره. من موافقم که به این حیوان کمک کنن ولی واقعا لازمه که این قدر هزینه بشه برای نجات یک حیوان؟!» کاربر دیگری هم نوشته: «جا داره به خاطر این حیوان دوستی و انجام وظیفه از آتش نشان هامون تقدیر کنیم. ممنون.»

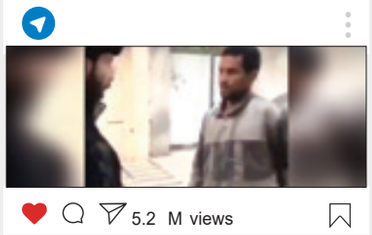
5.2 M views

انسان دوستی به روایت تصویر

یکی از کاربران شبکه های اجتماعی که یک مهاجر افغانستانی است، ویدئویی در شبکه های اجتماعی منتشر کرده که بازتاب زیادی هم داشته است. در این ویدئو یکی از هم‌وطن های ماکه آرایشگر است، از او می‌خواهد تا به مغازه وی بیاید تا موهایش را اصلاح کند. این کاربر در کپشن ویدئو نوشته: «من گاهی از ایرانی ها شکایت می‌کنم. حالا این ویدئو را نگاه کردم. واقعا ممنون. لطف این آدم های انسان دوست است.» کاربری اما نوشته : «وقتی برای جوان ایرانی کار نیست چرا باید به مهاجران اجازه کار بدن ؟» کاربری در پاسخ نوشته: «مهاجرت یک اجبار است نه یک اختیار این را در رفتار با مهاجران در نظر بگیریم.»

2.8 M views

پکیج هایی برای یک شبه پولدار شدن!

به تازگی قسمتی از کارتون پسر شجاع منتشر شده که یکی از کاربران خلاق شبکه های اجتماعی روی آن صداگذاری کرده است. او در این ویدئو به شکل جالبی به پکیج های موفقیت، رمز و راز یک شبه پولدار شدن، بسته های آموزش زبان انگلیسی در مدت زمان کم و... می پردازد و به این اشاره می کند که افراد از سادگی مردم استفاده می کنند و پکیج های آموزشی مثل آموزش زبان یا پولدار شدن در مدت زمان خیلی کم را به قیمت های خیلی بالا می فروشند و درآمد کسب می‌کنند! کاربری در این باره نوشته: «بعضی از آدم ها به جای تلاش دنبال معجزه هستن که به آرزوهاشون برسن!»

1.1 M views

معجزه کلاه ایمنی

«نجات معجزه آسای یک موتور سوار با کلاه ایمنی». کلیپ کوتاهی از یک موتور سوار منتشر شده که در حالی که کلاه ایمنی بر سر دارد، با یک کامیون برخورد و حتی کامیون از روی سر او عبور می‌کند اما همان کلاه ایمنی از جانش محافظت می کند و حتی مانع کشته شدنش می شود. کاربری در این باره نوشته: «واقعا نمی تونم تصور کنم که اگر این فرد موتور سوار، کلاه ایمنی نداشت چی به سرش می اومد؟!» کاربر دیگری هم نوشته: «مهم نیست کلاه ایمنی مدل موهامون رو به هم می ریزه یا باعث میشه که سرمون عرق کنه. تنها چیزی که مهمه همینه که کلاه ایمنی می تونه جون آدمارو نجات بده.».

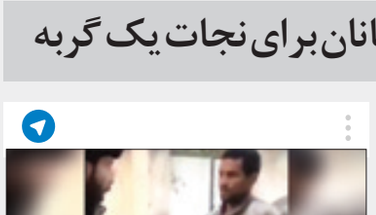
2.3 M views

کفش های آتش افروز!

«وقتی برخورد ساده کفش با کف کامیون و الکتریسیته ساکن حادثه بزرگی می آفریند». ویدئویی از یک حادثه عجیب منتشر شده که فردی را داخل کامیون و در حال جا به جا کردن موادی قابل اشتعال نشان می دهد که اصطکاک کفش اش، کامیون را دچار حریق می‌کند. کاربری در این باره نوشته: «واقعا عجیب بود. اصلا فکر نمی کردم اصطکاک کفش این جور آتش سوزی بزرگی رو درست کنه.» کاربر دیگری هم نوشته: «فکر می‌کنم به خاطر حمل اون مواد قابل اشتعال بود که این آتش سریع گرفت و حریق بزرگی رو درست کرد. توی این جور مواقع باید ایمنی رو بیشتر رعایت کرد.»